

KVALITA ŠKOLY V ČESKÉ REPUBLICCE

Mgr.et Mgr.
Jan Mareš,
PhD.

Masarykova
univerzita, Brno, ČR

KVALITA ŠKOLY

- Jedna z významných vlastností vzdělávací soustavy
- Významná vlastnost konkrétní školy
  - Vedlejší produkt vlastních edukačních aktivit
  - Součást „pověsti školy“ v komunitě
  - Součást hodnocení v podobě
    - vnější (hodnocení)
    - vnitřní evaluace (autoevaluace)
- Integrální součást školní praxe (*jakkoli tradičně obvykle není profesionály chápána jako její součást*)
  - Vedení školy, učitelé, speciální pedagogové, školní psychologové aj.
  - Informace nutné pro řízení školy a její rozvoj (rozlišujeme informace určené dovnitř školního prostředí a informace určené zřizovateli či veřejnosti)

PŘÍKLAD KONKRÉTNÍHO ŘEŠENÍ PROBLEMATIKY

- Vzniklo v rámci národního projektu MŠMT "Cesta ke kvalitě" (CZ.1.07/4.1.00/06.0014 - plný název projektu „AUTOEVALUACE - Vytváření systému a podpora škol v oblasti vlastního hodnocení“)
- V roce 2013 projekt byl oceněn Českou asociací pedagogického výzkumu za přínos pro výzkum i školní praxi
- Cílem projektu bylo vytvořit 30 nástrojů, které by mohly pomoci školní praxi v procesu vlastního sebehodnocení
  - Nástrojem je míněna široká škála technik od hospitačních archů, přes návody k vedení skupinových aktivit učitelů až po „klasické dotazníky“

PRAKTICKÉ VYUŽITÍ POZNATKŮ VE ŠKOLE

- úspěšná práce v prostředí konkrétní školy, předpokládá nejméně tři relativně samostatné činnosti:
  - získat dostatečné **teoretické znalosti o sociálně-psychologických jevech**, které se ve školství vyskytují
    - CO JSEM VLASTNĚ VIDĚL NEBO ZJISTIL?
  - **umět diagnostikovat konkrétní jev**
    - Často chápáno jako jediná součást evaluačního procesu (výsledky do šanonu)
  - umět (na základě zjištěných skutečností) **navrhnout a provést vhodnou intervenci**, která by pomohla jak žákům, tak učitelům.
    - CO BUDU S VÝSLEDKY DĚLAT?
- Cílem projektu „Cesta ke kvalitě“ byla pomoc pracovníkům školy ve všech třech fázích

O ŠKOLNÍM PROSTŘEDÍ TOTIŽ VÍME SPOUSTU VĚCÍ I „BEZ DOTAZNÍKŮ“

- ▣ Vlastní pocit
- ▣ Informace od učitelů
- ▣ Informace o žácích a od žáků
- ▣ Informace od rodičů, absolventů... *(neformální)*

- ▣ Hospitace a praxe studentů
- ▣ Noví zaměstnanci... *(nezaujaté oči vidí přesněji, netrpí „provozní slepotou“)*

- ▣ Hodnocení inspekcí
- ▣ Srovnávací výkonové testy
... (pohled „zvenku“ aneb Jak se nám to stalo?)

RŮZNÉ ÚČELY ZJIŠŤOVÁNÍ - V PRAXI BOHUŽEL ČASTO ZAMĚŇOVÁNY

Explorace

- Výzkum
  - Vychází z výzkumné otázky (širší zaměření)
  - Nástroje zohledňují i metodologické aspekty šetření
  - Nižší znalost kontextu školy
  - Případná náročnost na administraci a vyhodnocení není problém
  - Snaha o postihnutí všech potenciálně významných aspektů života školy
    - Snaha o univerzální dotazníkové řešení
    - Širší baterie položek (otázek)
    - Náročnější pro respondenty (méně konkrétních položek)

Evaluace a autoevaluace

- Praxe
  - Vychází z konkrétních potřeb
  - Menší znalost metodologie (často nápodoba vzorů)
  - Velká znalost kontextu školy
  - Požadavek na jednoduchost administrace i vyhodnocení
  - Snaha o postihnutí konkrétních aspektů života školy
  - Různé účely použití – např.
    - Screening
    - Řešení konkrétních problémů
    - (ČŠI - Srovnání škol na základě indikátorů považovaných za důležité)

PRAKTICKÝ RÁMEC – NABÍDKA ŘEŠENÍ

- Zadání projektu „Cesta ke kvalitě“
  - Několik omezení
    - čas, rozsah pilotní studie, obsah dalších nástrojů ...
  - Tvorba on-line administrované metody s automatickým vyhodnocením a generovanou zprávou
    - *„Co nejjednodušší z hlediska uživatele – koordinátora autoevaluace ve škole.“*
  - Možnost opakovaného zadávání s ohledem na různé oblasti zájmu školy
- Konkrétní potřeby škol (ve smyslu vedení škol)
  - Informace o prostředí školy
  - Podklady pro rozhodování
  - Výběr obsahu i nástroje v rukou školy (nenabízíme odpovědi na otázky, které si škola neklade)
- ...a v neposlední řadě příležitost k zamyšlení pro účastníky

Modul Evaluační nástroje

Nacházíte se: [Úvod](#)

Důležitá informace ohledně přenosu uživatelských účtů

Vážení uživatelé portálu evaluační nástroje,

z důvodu přechodu portálu evaluační nástroje pod rvp.cz Vám byly Vaše účty přeneseny na toto nové umístění. Avšak v některých případech se mohlo stát, že z důvodu jiných požadavků na tvar uživatelského jména či kolize s již existujícím účtem, Váš účet nemohl být přenesen.

V takovém případě se, prosím, znovu zaregistrujte na [tomto místě](#), a následně nás, prosíme, případně kontaktujte skrze žádosti o nastavení uživatelských práv.

V případě jakýchkoliv jiných námětů či problémů nám dejte, prosím, vědět na linkách technické podpory:

- email ae@nuv.cz (reagovat se snažíme do druhého dne)

Registrace školy

Školu zaregistrujete kliknutím na "REGISTRACE ŠKOLY" v hlavním menu.

Přístupy k nástrojům

Přihlášení k portálu pro ředitele/ku školy: pro přístup k správě údajů

Nabízené evaluační nástroje

Informace ke konkrétním evaluačním nástrojům naleznete pokud ukážete v menu na "Nástroje", počkáte, až se objeví seznam nástrojů a vyberete konkrétní nástroj, v tomto katalogu je možno přehledně zobrazovat všechny nástroje a také je filtrovat podle dostupných kritérií (výběrem v níže uvedené tabulce a následným kliknutím na "Vyhledej nástroje").

Katalog nástrojů

Kritéria pro vyhledávání

Název nástroje	Jakým školám je nástroj určen	Typ respondentů	Oblasti kvality podle vyhlášky č. 15/2005 Sb.	Úrovně procesů školy	Obsahová šíře	Vyhledej nástroje
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text" value="žáci"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	

Seznam nástrojů vyhovujících zadaným kritériům

č.	Název nástroje	Popis nástroje	Autor nástroje	Jakým školám je nástroj určen	Typ respondentů	Oblasti kvality podle vyhlášky č. 15/2005 Sb.	Dominantní proces práce s nástrojem	Úrovně procesů školy	Obsahová šíře	Stránka nástroje
3	Anketa pro žáky	Umožňuje připravit z předdefinovaných otázek v daných oblastech vlastní anketu pro žáky	Mgr. Tomáš Kohoutek	ZŠ 2.st speciální ZŠ ZUŠ Praktická škola SOU SOŠ Gymnázium Konzervatoř Jazyková škola	žáci		písemné (elektronické) dotazování žáků	škola	široký	Nástroj

**PŘÍKLAD
„NEDOTAZNÍKOVÉ“
METODY PRO ŽÁKY
PRVNÍHO STUPNĚ ZŠ
MAPUJÍCÍ KLIMA TŘÍDY**

SPOLEČENSTVÍ PRVNÍHO STUPNĚ. DOTAZNÍK PRO ŽÁKY FORMOU POČÍTAČOVÉ HRY

- Autorka: Mgr. D. Denglerová, Ph.D.
- Tento nástroj pomůže zodpovědět otázky týkající se toho, jak žák na prvním stupni ZŠ (ve věku cca 6-11 let) vnímá své školní prostředí. Které aspekty školní docházky hodnotí kladně, které negativně? Jaké aspekty formálního i neformálního vzdělávání způsobují, že se dítě do školy těší?
- Předkládaný nástroj vychází z principu testů sémantického výběru. Test sémantického výběru sestavil a ve své klinické praxi používal V. Doležal již v 60. letech 20. století. Test sémantického výběru reprezentuje v metodologii tzv. psychosémantické metody, které vycházejí z přesvědčení, že je možné odhalit význam, který daný podnět (slovo) pro konkrétního jedince či skupinu nese. Různými přístupy a pojetími psychosémantiky se zabývá T. Urbánek (2003).

POPIS NÁSTROJE

- Nástroj zjišťuje postoje dítěte k 18 klíčovým pojmům:
  - moje paní učitelka; známky; přestávka; naše třída (místnost); moji spolužáci; kluci; holky; družina; žáci z vyšších tříd (starší žáci); běhání (lítání) ve škole; oběd ve školní jídelně; paní vychovatelka z družiny; školní záchodky (WC); poznámka; tělocvik; počítače; šatna; kroužky ve škole
- Klíčové pojmy se postupně po jednom zobrazují v horní třetině obrazovky (pojem, obrázek, zvuk)
- Ke klíčovým pojmům jsou přiřazovány atributy
- Na konci je dítě požádáno, aby seřadilo všechny atributy podle toho, jak se mu líbí či nelíbí.
- Sledují se postoje k pojmům prostřednictvím vztahu k referenčním pojmům:
  - Nejoblíbenější pohádková postava, kterou máš rád(a)
  - Zlá pohádková postava, kterou vůbec nemáš rád(a)
- Evaluační zpráva je ihned automaticky generována v Excelu

JAK TO VYPADÁ?

nuov.slamka.cz/spol_1stufen/

Google

Moje paní učitelka

1
Ještě ti zbývá vybrat
poslední obrázek.

nov.almika.cz/opol_1stupen/

Moje pani učitelka

1
Ještě ti zbývá vybrat poslední obráček.

HODNOCENÝ POJEM

NABÍZENÉ ATRIBUTY

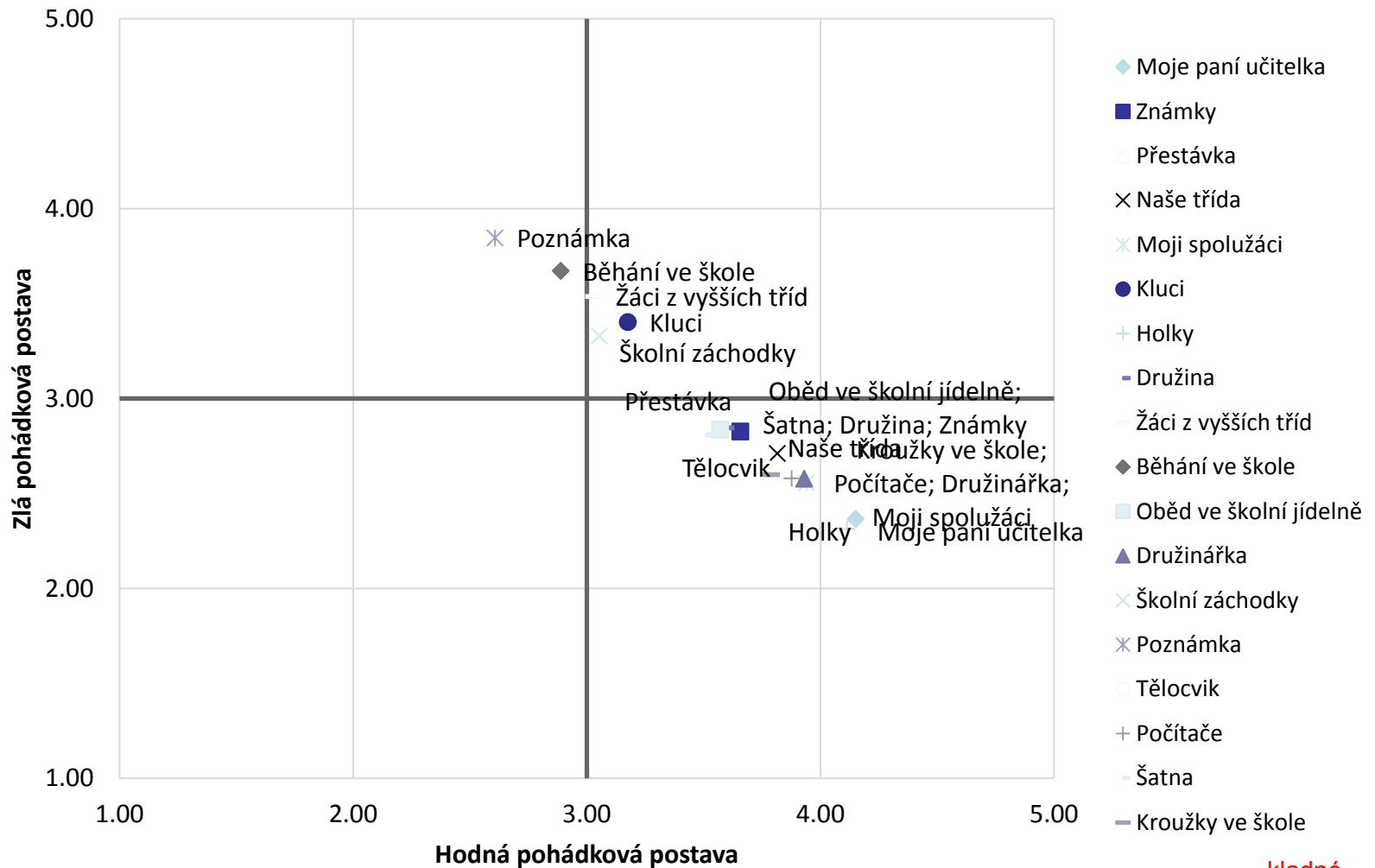
POČITADLO ATRIBUTŮ, KTERÉ ZBÝVÁ VYBRAT

The image shows a web browser window with a visual discrimination task. At the top, the browser address bar displays 'nov.almika.cz/opol_1stupen/'. The main content area contains a target image of a woman labeled 'Moje pani učitelka' and a set of seven icons: a flower, a crescent moon, a heart, a diamond, a circle with a dot, and a cross. A sidebar on the right shows a progress indicator with the number '1' and the text 'Ještě ti zbývá vybrat poslední obráček.' Below the icons, three labels with arrows point to them: 'HODNOCENÝ POJEM' points to the flower icon, 'NABÍZENÉ ATRIBUTY' points to the heart icon, and 'POČITADLO ATRIBUTŮ, KTERÉ ZBÝVÁ VYBRAT' points to the progress indicator.

JAK VYPADAJÍ VÝSLEDKY?

záporné

Postoje žáků 1.stupně ZŠ

kladné

- Možnost srovnat výsledky s orientačními normami.
- Jeden z velmi populárních nástrojů.
- Vhodný i pro malotřídní školy.

**PŘÍKLAD NÁSTROJE
UPRAVITELNÉHO PODLE
POŽADAVKŮ KONKRÉTNÍ
ŠKOLY
KLIMA ŠKOLY,
UČITELSKÉHO SBORU A
KLIMA TŘÍDY**

ANKETY PRO...

- Autory jsou *Mgr. T. Kohoutek a Mgr. et Mgr. Jan Mareš*
- Dotazník je použitelný pro žáky 2. stupně základních škol a všechny typy středních škol.
- Tři varianty (pro učitele, žáky i rodiče) s možností výběru 30 z cca 150 položek v každé variantě k zjištění názorů na různé oblasti školního života
- Varianty nabízejí v rámci okruhů modifikované formulace otázek

ANKETY PRO UČITELE – OBLASTI

1. Postoje, preference
  2. Reflexe vlastních výsledků, sebehodnocení
    - 2.1 výsledky žáků
    - 2.2 úspěchy (ve vztahu k preferencím)
  3. Metody a formy výuky
    4. Výsledky, hodnocení
      - 4.1 hodnocení žáků
      - 4.2 náročnost požadavků školy
      - 4.3 překážky
  5. Sebehodnocení činnosti pedagoga
    - 5.1 zdroje zpětné vazby
    - 5.2 postupy sebehodnocení
  6. Další vzdělávání pedagogických pracovníků
    - 6.1 ochota k dalšímu vzdělávání
    - 6.2 formy dalšího vzdělávání
  7. Spolupráce
    - 7.1 spolupráce v pedagogickém sboru, spolupráce s žáky a rodiči
    - 7.2 spolupráce s nepedagogickými pracovníky
  8. Podpora ze strany školy, vedení školy
  9. Vztahy
  10. Zázemí a vybavení školy
    - 10.1 zázemí
    - 10.2 vybavení pro výuku
    - 10.3 výpočetní technika
  11. Spokojenost s pracovními podmínkami
  12. Shrnující otázky, celkové zhodnocení
- Volitelný modul pro nepedagogické pracovníky:
- 1. Spolupráce s vedením školy, s vyučujícími, s žáky a rodiči
  - 2. Spolupráce s dalšími nepedagogickými pracovníky
  - 3. Spokojenost s pracovními podmínkami, vedením školy, zázemím a vztahy na škole
  - 4. Shrnující otázky, celkové zhodnocení

ANKETA PRO ŽÁKY

- 1. Motivace
- 2. Výuka a vzdělávání
  - 2.1 průběh výuky
  - 2.2 rozdíly ve výuce
  - 2.3 hodnocení
  - 2.4 náročnost
  - 2.5 domácí příprava
  - 2.6 výsledky, překážky
- 3. Atmosféra na škole, vztahy
- 4. Pravidla, problémy
- 5. Zázemí školy
- 6. Další aktivity
- 7. Aktivita, zapojení žáků
- 8. Celkové zhodnocení

ANKETA PRO RODIČE

- 1. Informace
  - 1.1 dostatečnost informací
  - 1.2 přínos jednotlivých zdrojů informací
- 2. Zázemí školy
- 3. Výuka
  - 3.1 spokojenost s úrovní výuky
  - 3.2 spokojenost s oblastmi výuky
  - 3.3 náročnost požadavků školy
  - 3.4 rozdíly v kvalitě výuky
  - 3.5 domácí příprava
- 4. Působení školy
  - 4.1 spokojenost s úrovní výchovného působení (pravidla, institucionální podpora, přístup)
  - 4.2 rozvoj hodnot a morálních vlastností
- 5. Další aktivity (doplňkové aktivity, mimoškolní činnost)
- 6. Vztahy (klíma školy)
- 7. Spolupráce rodičů (participace rodičů na životě školy, komunikace s dítětem o škole...)
- 8. Spolupráce školy s partnery
- 9. Komunikace mezi rodiči a školou
- 10. Vedení školy
- 11. Shrnující otázky, celkové zhodnocení

PRÁCE S VÝSLEDKY

- Všechny tři varianty anket generují evaluační zprávu, možno vygenerovat i zprávu za všechny tři ankety, srovnávat aj.
- Zpráva upozorňuje na kladně, neutrálně i kriticky vnímané oblasti

LITERATURA

- Monografie a bulletiny na webu NÚV -
<http://www.nuov.cz/ae/publikace-vytvorene-v-projektu>
- Evaluační nástroje na portálu evaluačních nástrojů
<http://evaluacninastroje.rvp.cz/>
- RÝDL, Karel. Kvalita a hodnocení ve vzdělávání: Výkladový slovník [online]. Praha: NÚOV [2010] [vid. 18. 7. 2011].
Dostupné z: <http://slovník.evaluacninastroje.cz/>

DĚKUJI ZA POZORNOST

- Jan Mareš

- mares@ped.muni.cz